

Regeringsuppdrag

Rapport

Analys av behov av krav på hållbarhetsredovisning

Bör statliga myndigheter omfattas av krav på
hållbarhetsredovisning enligt
årsredovisningslagen?

EKONOMISTYRNINGSVERKET

Publikationen kan laddas ner
från ESV:s webbplats esv.se.

Datum: 2019-02-28

Dnr: 2018-00786

ESV-nr: 2019:23

Copyright: ESV

Rapportansvarig: Ulrica Sandstedt

Förord

Ekonomistyrningsverket (ESV) har fått i uppdrag av regeringen att analysera och jämföra de krav som ställs på statliga myndigheter att redovisa olika aspekter av hållbarhet.

I den här rapporten presenterar vi ESV:s analyser och slutsatser. ESV har stämt av innehållet med Regeringskansliet (Finansdepartementet) under arbetets gång.

Ulrica Sandstedt och Sara Lundmark Edelstam har tagit fram denna rapport.

Ekonomistyrningsverket överlämnar härmed rapporten *Analys av behov av krav på hållbarhetsredovisning* och uppdraget är därmed avslutat.

Stockholm
2019-02-28

Clas Olsson

Generaldirektör

Ulrica Sandstedt

Utredare

Innehåll

1	Sammanfattning	6
2	Inledning	7
2.1	ESV:s tolkning och avgränsning av uppdraget	7
2.2	Metod 8	
2.2.1	Urval av myndigheter.....	8
2.2.2	Övrig informationsinsamling	8
2.3	Rapportens disposition	9
3	Bakgrund och förutsättningar för uppdraget	10
3.1	Bakgrunden till reglerna om hållbarhetsrapport i ÅRL	10
3.2	Kraven på innehåll i hållbarhetsrapporten	11
3.3	Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling.....	12
3.3.1	Uppföljning av agendan samt andra uppdrag med koppling till Agenda 2030	13
3.4	Statliga företag hållbarhetsredovisar	14
3.5	Företag och statliga myndigheter har olika mål med verksamheten	14
3.6	Verksamhetsanpassad och strategisk styrning med tillit.....	15
4	Jämförelse mellan de olika krav att redovisa hållbarhet som ställs på myndigheter och företag	16
4.1	Miljö	16
4.1.1	Miljöpolitik i staten — generationsmålet och miljö kvalitetsmålen.....	17
4.1.2	Krav i generella förordningar om att lämna uppgifter om miljö	18
4.1.3	Krav i instruktion eller regleringsbrev om att lämna uppgifter om miljö	19
4.2	Sociala förhållanden och personal.....	20
4.2.1	Staten är en stor arbetsgivare som följer upp sociala aspekter mer övergripande än på myndighetsnivå.....	21
4.2.2	Krav i generella förordningar om att lämna uppgifter om sociala förhållanden och personal	22
4.2.3	Krav i instruktion eller regleringsbrev om att lämna uppgifter om sociala förhållanden och personal	23
4.3	Mänskliga rättigheter	24
4.3.1	Målet för politiken är att säkerställa full respekt för Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter	25
4.3.2	Krav i generella förordningar om att lämna uppgifter om mänskliga rättigheter	26
4.3.3	Krav i instruktion eller regleringsbrev om att lämna uppgifter om mänskliga rättigheter	27
4.4	Motverkande av korruption	28
4.4.1	Motverkande av korruption och oegentligheter hos statliga myndigheter	29
4.4.2	Krav i generella förordningar om att lämna uppgifter om korruption	30
4.4.3	Krav i instruktion eller regleringsbrev om att lämna uppgifter om korruption .	32

4.5	Andra generella krav som kan innebära att myndigheterna rapporterar olika aspekter av hållbarhet	33
4.5.1	Kravet på resultatredovisning i myndighetens årsredovisning	33
4.5.2	Krav att redovisa information av väsentlig betydelse för regeringens uppföljning och prövning	33
5	Sammanfattande analys och slutsatser	34
5.1	Sammanfattning av ESV:s kartläggning och jämförelse	34
5.1.1	Kraven på att redovisa hållbarhetsupplysningar finns antingen i generella förordningar eller i regleringsbrev	35
5.2	Bör regeringen införa hållbarhetskrav enligt ÅRL?	36
5.2.1	Regeringen styr olika mycket beroende på organisationsform	36
5.2.2	Generella krav i förordningar är ett trubbigt styrinstrument	37
5.2.3	Kraven i ÅRL är anpassade för företag	37
5.2.4	Ingen tydlig koppling mellan kraven i ÅRL och att uppnå målen enligt Agenda 2030	38
5.3	ESV:s slutsats	39
	Referenser	40
	Lagar och förordningar	40
	Direktiv, policys och riktlinjer	40
	Rapporter	40
	Intervjuer- och referenspersoner	41
	Bilaga 1	42
	Uppdrag till ESV: Analys av krav på hållbarhetsredovisning	42
	Bilaga 2	43
	Årsredovisningslag (1995:1554)	43
	Bilaga 3	45
	ESV:s urval av myndigheter	45
	Bilaga 4	46
	EU-kommissionens vägledning	46

1 Sammanfattning

Ekonomistyrningsverket (ESV) har på uppdrag av regeringen analyserat och jämfört de krav som ställs på statliga myndigheter att redovisa olika aspekter av hållbarhet med de krav som ställs på privata företag att lämna en hållbarhetsrapport enligt årsredovisningslagen (ÅRL). ESV har utgått ifrån krav som finns i generella förordningar och sådana krav som framgår av myndighetens instruktioner och regleringsbrev. Jämförelsen har baserats på ett urval av myndigheter.

ESV bedömer att generella rapporteringskrav kopplade till hållbarhet, liknande de i ÅRL, inte bör införas för statliga myndigheter. För staten som helhet finns rapporteringskrav inom de områden som ÅRL anger. Eftersom regeringens styrning är verksamhetsanpassad är kraven dock inte heltäckande för varje enskild myndighet. De är inte heller formulerade likadant som i ÅRL, och alla uppgifter ska inte redovisas i årsredovisningen.

ESV anser att det finns en grundläggande skillnad mellan företag och myndigheter som bör beaktas i jämförelsen mellan kraven. Utifrån regeringsformen ska det allmänna bland annat främja en hållbar utveckling som leder till en god miljö för nuvarande och kommande generationer. Myndigheter har alltså ett mer långtgående ansvar för hållbarhetsfrågor jämfört med företag.

Statliga företag i sin tur omfattas av skarpare krav på att hållbarhetsredovisa än privata företag. Att statliga myndigheter inte omfattas av samma krav som de statliga företagen, beror på att regeringen styr myndigheterna i större omfattning genom att ställa direkta och mer verksamhetsanpassade krav i myndigheternas regleringsbrev.

ESV anser att generella krav riktade till alla myndigheter är ett trubbigt styrinstrument, givet inriktningen att styrningen i staten ska vara verksamhetsanpassad. ESV bedömer även att det finns en risk för att myndigheterna kommer att dubbelrapportera inom vissa områden, om regeringen inför nya krav som motsvarar de i ÅRL.

ESV kan inte heller tydligt se hur krav enligt ÅRL skulle bidra till att uppnå målen i Agenda 2030. ESV anser istället att regeringens verksamhetsanpassade styrning, som sker via uppdrag och uppgifter i myndigheternas instruktioner eller regleringsbrev, i högre grad kan bidra till den utveckling som behövs för att uppnå målen enligt Agenda 2030.

2 Inledning

Under 2016 trädde nya regler i kraft som innebär att större företag ska upprätta en hållbarhetsrapport. Reglerna finns i Årsredovisningslagen (1995:1554) och innebär att större företag nu bland annat ska rapportera om konsekvenserna av sin verksamhet kopplade till miljö, sociala förhållanden, respekt för mänskliga rättigheter och motverkande av korruption.

Med anledningen av de nya reglerna i årsredovisningslagen (ÅRL) har regeringen givit Ekonomistyrningsverket (ESV) i uppdrag att analysera behovet av motsvarande krav för statliga myndigheter. Uppdraget är även ett led i regeringens genomförande av Agenda 2030 om en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling.

I detta kapitel redogör vi för ESV:s tolkning av uppdraget, våra avgränsningar samt metod för genomförande av uppdraget. Avslutningsvis beskriver vi rapportens disposition.

2.1 ESV:s tolkning och avgränsning av uppdraget

Av regeringsuppdraget framgår att ESV ska jämföra och analysera de krav som ställs på statliga myndigheter att redovisa olika aspekter av hållbarhet med de krav som ställs på privata företag att lämna en hållbarhetsrapport enligt ÅRL. Med olika aspekter av hållbarhet menas bland annat miljö, sociala förhållanden och personal. Uppdraget finns att läsa i sin helhet i bilaga 1.

Enligt ESV:s tolkning är syftet med uppdraget att ge regeringen beslutsunderlag för att ta ställning till om statliga myndigheter bör omfattas av ytterligare krav på hållbarhetsredovisning, och om sådana krav i så fall bör utgå ifrån bestämmelserna om hållbarhetsrapportering i ÅRL .

ESV:s tolkning av uppdraget är att det är kravet på hållbarhetsrapportens innehåll som är av intresse för regeringen och inte formerna för hållbarhetsrapporten. ESV avgränsar därmed jämförelsen och analysen till att enbart omfatta vilka hållbarhetsupplysningar som hållbarhetsrapporten ska innehålla, enligt 6 kap. 12 § ÅRL¹.

ESV:s jämförelse avgränsas till ett urval av myndigheter (se avsnitt 2.2.1) och kraven i deras instruktioner och regleringsbrev eller motsvarande styrdokument. Alla myndigheter som ingår i urvalet omfattas av flera, ibland hundratals, lagar och förordningar. Vi har av förklarliga skäl inte gått igenom alla dessa.

¹ 6 kap. 10–14 §§ Årsredovisningslag (1995:1554)

2.2 Metod

I rapporten jämför och analyserar vi kraven i ÅRL med de krav som ställs på statliga myndigheter att rapportera olika aspekter av hållbarhet. Vi utgår ifrån EU-kommissionens riktlinjer² (se avsnitt 3.2) när vi analyserar kraven i ÅRL. Vi jämför sedan kraven i ÅRL med de krav som finns på statliga myndigheter i generella förordningar och i myndigheters instruktioner och regleringsbrev.

2.2.1 Urval av myndigheter

Av regeringsuppdraget framgår att ESV får avgränsa jämförelsen till ett urval av myndigheter som är relevanta för uppdragets genomförande.

Myndigheternas uppdrag och verksamheter är centralt för vilka krav som är relevanta att ställa på återrapportering och uppföljning. Med ett slumpmässigt urval kan vi fånga olika typer av verksamheter som i varierande omfattning rör olika aspekter av hållbarhet. ESV bedömer att det ger den mest rättvisande bilden av hur kraven på myndigheterna ser ut.

Urvalet är begränsat till 20 myndigheter (se bilaga 3). ESV anser att urvalet ger en tillräcklig stor spridning för att göra en relevant analys. I urvalet finns myndigheter som sorterar under totalt 9 departement³ Myndigheterna representerar såväl stora som små myndigheter där medeltalet anställda varierar mellan 4 (Gentekniknämnden) och 8 562 stycken (Migrationsverket).

I urvalet ingår ett universitet och en högskola vars verksamhet i första hand regleras i högskolelagen (1992:1434) och högskoleförordningen (1993:100). För dessa myndigheter har vi utgått från nämnda lag och förordning eftersom lärosäten saknar förordning om instruktion. På motsvarande sätt finns några andra myndigheter i urvalet vars verksamhet regleras i lag, som exempelvis Sametinget⁴ och Barnombudsmannen⁵.

I rapporten presenterar vi ingen fullständig redovisning för varje enskild myndighet i urvalet. Däremot ger vi exempel på hur återrapporteringskraven för olika aspekter av hållbarhet kan skilja sig åt mellan olika myndigheter.

2.2.2 Övrig informationsinsamling

Vi har även tagit del av ett urval av hållbarhetsrapporter publicerade av privata företag och statligt ägda företag. Därutöver har vi även träffat revisorer från privat sektor för att ta del av deras erfarenheter av tillämpningen av reglerna hos företag. Vi

² Europeiska kommissionens riktlinjer för icke-finansiell rapportering 2017/C 215/01.

³ Arbetsmarknadsdepartementet, Finansdepartementet, Justitiedepartementet, Kulturdepartementet, Miljö- och energidepartementet, Näringsdepartementet, Socialdepartementet, Utbildningsdepartementet och Utrikesdepartementet.

⁴ Sametingslagen (1992:1433).

⁵ Lag (1993:335) om barnombudsman.

återger dock inte detta i detalj i rapporten, utan det redogörs främst för i ESV:s analyser och slutsatser. Detsamma gäller kontakten med andra statliga myndigheter som arbetar inom området på olika sätt, framför allt inom aktuella regeringsuppdrag med beröringspunkter till detta uppdrag.

2.3 Rapportens disposition

I kapitel 3 redogör vi för bakgrunden till reglerna i ÅRL och vad de innebär för privata företag. Eftersom uppdraget till ESV är ett led i regeringens genomförande av Agenda 2030, beskriver vi vad Agenda 2030 är. Vi beskriver även en grundläggande skillnad mellan företag och myndigheter som ESV anser bör beaktas i jämförelsen och analysen av kraven på hållbarhetsrapport, samt styrningsperspektivet i staten.

I kapitel 4 kartlägger och jämför vi befintliga krav som ställs på statliga myndigheter att redovisa uppgifter inom de områden som ÅRL anger, med den typ av innehåll som EU-kommissionens riktlinjer anger att företagen kan rapportera. Vi jämför såväl krav i generella förordningar som sådana krav som framgår av myndigheters instruktioner och regleringsbrev.

I kapitel 5 sammanfattar vi ESV:s slutsatser baserat på kartläggningen och jämförelsen av kraven i kapitel 4. Därefter analyserar vi olika aspekter av kraven i ÅRL och hur det förhåller sig till statliga myndigheter. Avslutningsvis presenterar vi ESV:s samlade slutsatser.

3 Bakgrund och förutsättningar för uppdraget

I detta kapitel beskriver vi bakgrunden till reglerna i ÅRL samt vad de innebär. Eftersom uppdraget till ESV är ett led i regeringens genomförande av Agenda 2030, beskriver vi vad Agenda 2030 är och hur Sverige har valt att genomföra och följa upp agendan. Vi beskriver även en grundläggande skillnad mellan statliga myndigheter och företag som ESV anser bör beaktas i jämförelsen och analysen av kraven på hållbarhetsrapport. Avslutningsvis beskriver vi regeringens tillitsbaserade styrning av statliga myndigheter.

3.1 Bakgrunden till reglerna om hållbarhetsrapport i ÅRL

Under 2016 beslutade riksdagen om att ändra ett antal lagar, vilket bland annat innebar att regler om hållbarhetsrapport infördes. De nya bestämmelserna som finns i ÅRL⁶ innebär att större företag ska upprätta en hållbarhetsrapport. I hållbarhetsrapporten ska företagen bland annat rapportera om konsekvenserna av sin verksamhet kopplade till miljö, sociala förhållanden, respekt för mänskliga rättigheter och motverkande av korruption.

Bestämmelserna har sin grund i en ändring av EU:s redovisningsdirektiv⁷ om stora företags tillhandahållande av icke-finansiell information och var Europeiska kommissionens (EU kommissionens) svar på den globala 2030-agendan. Syftet med de nya bestämmelserna var att öka transparensen och jämförbarheten mellan företag. EU kommissionen menade att tillhandahållandet av icke-finansiell information är en grundläggande faktor för att skapa förändring i riktning mot en mer hållbar global ekonomi. Kraven kan även anses bidra till genomförandet av klimatavtalet från Paris⁸ eftersom den ökade transparensen förväntas leda till lägre utsläpp av växthusgaser och klimattålig utveckling.

En viktig förutsättning för de nya kraven på hållbarhetsinformation var att de behövde vara tillräckligt flexibla för att kunna tillämpas av alla företag – oavsett vilken bransch företaget verkar i. Samtidigt behövde kraven skapa tillräcklig jämförbarhet för att tillgodose behovet av information för såväl investerare som konsumenter. För att hållbarhetsinformationen ska vara mer konsekvent och jämförbar inom hela EU ansåg EU-kommissionen därför att den som minst skulle

⁶ 6 kap. 10-14 §§ Årsredovisningslag (1995:1554)

⁷ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/95/EU av den 22 oktober 2014 om ändring av direktiv 2013/34/EU vad gäller vissa stora företags och koncerners tillhandahållande av icke-finansiell information och upplysningar om mångfaldspolicy

⁸ Regeringskansliet, Parisavtalet, <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/parisavtalet/>

innehålla information som relaterade till miljö, sociala förhållanden och personal, respekt för mänskliga rättigheter samt bekämpning av korruption och mutor.

Kraven på hållbarhetsrapport för privata bolag återfinns i 6 kap. ÅRL och avser fem paragrafer. Bestämmelserna reglerar

- vilka företag som omfattas av ett krav (10 §)
- valmöjligheten i att upprätta en separat rapport eller som en del av förvaltningsberättelsen (11 §)
- vilka hållbarhetsupplysningar som hållbarhetsrapporten ska innehålla (12 §)
- att viss information som kan komma att skada företagets marknadsposition inte behöver tas med (13 §)
- revisorns yttrande om att en separat hållbarhetsrapport har upprättats (14 §).

De fullständiga aktuella bestämmelserna i ÅRL finns i bilaga 2.

ESV har avgränsat jämförelsen och analysen (se avsnitt 2.1) till att endast omfatta kraven på innehåll i hållbarhetsrapporten, det vill säga 6 kap. 12 § ÅRL. Övriga bestämmelser (10, 11, 13 och 14 §§) berör vi inte i denna rapport.

3.2 Kraven på innehåll i hållbarhetsrapporten

Hållbarhetsrapporten för privata företag ska innehålla de hållbarhetsupplysningar som behövs för att förstå företagets utveckling, ställning och resultat samt konsekvenserna av verksamheten. Det innefattar information som relaterar till miljö, sociala förhållanden och personal, respekt för mänskliga rättigheter samt bekämpning av korruption och mutor.⁹

För respektive område ska företaget dessutom ange ett antal ”parametrar”. Om det saknas policyer på något område ska skälen för detta anges i rapporten. En beskrivning av vilken typ av information som kan rapporteras inom varje område finns i kapitel 4, där vi även jämför och analyserar motsvarande krav på statliga myndigheter.

I tabell 1 finns en förenklad bild över de rapporteringskrav som gäller för företagen. En beskrivning av vad parametrarna i vänsterkolumnen innebär finns i bilaga 4.

⁹ 6 kap. 12 § Årsredovisningslag (1995:1554)

Tabell 1 – Förenklad bild över rapporteringskraven i hållbarhetsrapporten

	Miljö	Sociala förhållanden och personal	Mänskliga rättigheter	Motverkande av korruption
Företagets affärsmodell				
Policy inklusive granskningsförfaranden				
Resultat av tillämpningen av policyn				
Väsentliga risker och hur företaget hanterar dessa				
Resultatindikatorer				
Om policy saknas, skälen för det				

I skälen till EU-direktivet framgår det att en grundläggande faktor för att kunna skapa förändring i riktning mot en hållbar global ekonomi är att företag lämnar den här typen av information. Informationen bidrar till att mäta, övervaka och hantera företagets resultat och deras inverkan på samhället.

EU-kommissionen har även gett ut riktlinjer för icke-finansiell rapportering¹⁰ för att hjälpa berörda företag att rapportera relevant, användbar, konsekvent och mer jämförbar information. Vi har utgått från EU-kommissionens riktlinjer i ESV:s analys och jämförelse av vad kraven enligt ÅRL innebär för företagen och vilka motsvarande krav som finns för statliga myndigheter.

3.3 Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling

Uppdraget till ESV är ett led i regeringens genomförande av Agenda 2030 (se bilaga 1). ESV redogör därför här för vad Agenda 2030 innehåller och hur Sverige har valt att genomföra och följa upp agendan.

Hösten 2015 antog FN:s generalförsamling handlingsplanen Agenda 2030¹¹ och de 17 globala målen för hållbar utveckling. Det innebär att världens länder har förbundit sig att jobba tillsammans för att uppnå de globala målen¹² och en långsiktigt hållbar utveckling till och med 2030.

¹⁰ Europeiska kommissionens riktlinjer för icke-finansiell rapportering 2017/C 215/01.

¹¹ FN (2016), *Att förändra vår värld: Agenda 2030 för hållbar utveckling* (svensk översättning) [pdf]. Utrikesdepartementet, Regeringskansliet. https://www.regeringen.se/49c2e4/globalassets/regeringen/dokument/finansdepartementet/agenda-2030/att-forandra-var-varld_agenda-2030-for-en-hallbar-utveckling.png.pdf Hämtad 7 februari 2019

¹² Utrikesdepartementet, 17 globala mål för hållbar utveckling. *Regeringskansliet*, <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/globala-malen-och-agenda-2030/agenda-2030-for-hallbar-utveckling/> Hämtad 7 februari 2019.

Den allmänna förklaringen av de mänskliga rättigheterna och dess efterföljande konventioner¹³ är en utgångspunkt för Agenda 2030. Den politiska deklARATIONEN I Agenda 2030 slår fast att hållbar utveckling är avgörande för vår gemensamma framtid och att alla tre dimensionerna av hållbar utveckling (den ekonomiska, den miljömässiga och den sociala) måste samverka. Agenda 2030 innehåller även ett målramverk där målen kallas universella, integrerade och odelbara. Det innebär att inget av målen kan uppnås på bekostnad av ett annat, och att framgångar krävs inom alla områden för att det övergripande målet med Agenda 2030 ska kunna uppnås¹⁴.

Regeringen i varje land beslutar hur de globala målen införlivas nationellt i planeringsprocesser, politik och strategier. I Sverige är alla statsråd i regeringen ansvariga för genomförandet av Agenda 2030, inom sina respektive ansvarsområden. Sveriges genomförande inkluderar kommuner och landsting liksom statliga myndigheter och Regeringskansliet.

3.3.1 Uppföljning av agendan samt andra uppdrag med koppling till Agenda 2030

I Agenda 2030 finns också åtaganden om att följa upp agendan på global, regional och nationell nivå. Agenda 2030 uppmanar länderna att ta fram nationella handlingsprogram för det samlade genomförandet. Där det är lämpligt kan det till exempel bygga på befintliga nationella utvecklingsstrategier. Agenda 2030 uppmanar också länderna att regelbundet följa upp framstegen på nationell och subnationell nivå med bidrag från berörda parter utanför staten. Den nationella uppföljningen bör utgå från den nationella politiken och prioriteringarna.

Regeringen har tillsatt en delegation som ska stödja och stimulera Sveriges genomförande av Agenda 2030. Delegationen lämnade ett förslag på en handlingsplan¹⁵ för Sveriges genomförande av agendan, som beslutades av regeringen 2018. Statistiska Centralbyrån (SCB) fick i uppdrag att lämna förslag på nationella indikatorer som täcker alla mål och delmål kopplade till Agenda 2030. Redovisningen innehåller förslag på en nationell indikatorlista, rapporteringsmekanismer och styrning samt integrerade analyser.¹⁶

För att öka effektiviteten i genomförandet har regeringen givit Statskontoret i uppdrag¹⁷ att analysera och följa upp hur Agenda 2030 påverkar myndigheters, kommuners, och landstings hållbarhetsarbete. Statskontoret ska bland annat följa upp

¹³ Regeringskansliet, *FN:s konventioner om Mänskliga rättigheter* (A11.017) Stockholm 2011

¹⁴ FN (2016), *Att förändra vår värld: Agenda 2030 för hållbar utveckling* (svensk översättning) [pdf]. Utrikesdepartementet, Regeringskansliet. https://www.regeringen.se/49c2e4/globalassets/regeringen/dokument/finansdepartementet/agenda-2030/att-forandra-var-varld_agenda-2030-for-en-hallbar-utveckling.png.pdf Hämtad 7 februari 2019

¹⁵ Finansdepartementet, *Handlingsplan Agenda 2030 2018-2020* Fi 2018:3, Regeringskansliet, Stockholm 2018

¹⁶ Statistiska centralbyrån, *Om statistikbaserad uppföljning av Agenda 2030 - Slutrapport*, Stockholm 2017

¹⁷ Regeringsbeslut, Fi2018/02396/SFÖ, *Uppdrag till Statskontoret att följa upp genomförandet av Agenda 2030*, Finansdepartementet, 2018-06-14.

och analysera om, och i så fall hur, myndigheter, kommuner och landsting använder sig av Agenda 2030, för att utveckla sitt hållbarhetsarbete och integrera de tre dimensionerna av hållbar utveckling i sin kärnverksamhet.

3.4 Statliga företag hållbarhetsredovisar

Enligt FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter ska stater vidta ytterligare åtgärder för att motverka att företag, som ägs eller kontrolleras av staten, kränker de mänskliga rättigheterna. Ju närmare sambandet är mellan staten och ett företag, desto starkare skäl finns det också för att staten ska säkerställa att företaget respekterar de mänskliga rättigheterna.¹⁸

Företag med statligt ägande ska enligt statens ägarpolicy¹⁹ agera föredömligt, vilket bland annat innebär att bolagen ska arbeta för efterlevnad av internationella riktlinjer som FN:s Global Compact. De statligt ägda företagen ska även identifiera relevanta områden inom hållbart företagande i sin affärsstrategi och i styrelsen fastställa strategiska hållbarhetsmål.²⁰ Hållbarhetsrapporten ska presenteras enligt Global Reporting Initiativ (GRI)²¹ och även kvalitetssäkras genom en oberoende granskning av företagets revisor. Det skiljer sig från reglerna i ÅRL, där hållbarhetsrapporten är undantagen från kravet på revision och där revisorns ansvar begränsas till uttalandet om att hållbarhetsrapporten har upprättats.²² Kraven på att hållbarhetsredovisa för statliga företag är därmed skarpare jämfört med de krav som ställs enligt ÅRL.

3.5 Företag och statliga myndigheter har olika mål med verksamheten

ESV anser att kraven på en hållbarhetsrapport måste ses mot bakgrund av att det finns grundläggande skillnader mellan företag och statlig myndigheter, när det gäller exempelvis målet med verksamheten. För ett företag är målet med verksamheten i allmänhet att ge vinst till aktieägarna²³. De statliga myndigheterna fullgör offentliga förvaltningsuppgifter och verksamheten i sig är målet.

Regeringen styr riket och de statliga myndigheterna lyder under regeringen och ska förverkliga regeringens politik. En viktig utgångspunkt i den verksamheten är att den offentliga makten ska utövas ”med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans frihet och värdighet”²⁴. Vidare ska det allmänna exempelvis

¹⁸ FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter: tillämpningen av Förenta nationernas ramverk ”skydda, respektera och åtgärda”

¹⁹ Regeringskansliet, *Statens ägarpolicy och riktlinjer för statligt ägande 2017* [pdf].

<https://www.regeringen.se/49f639/contentassets/c37d4070b3494cbb87453993ad7b2a04/statens-agarpolicy-och-riktlinjer-for-bolag-med-statligt-agande-2017.pdf> Hämtad 13 februari 2019.

²⁰ Regeringskansliet, s. 23, *Handlingsplan för företagande och mänskliga rättigheter*, Stockholm: 2015

²¹ Internationella riktlinjer för redovisning av företagens ekonomiska, sociala och miljömässiga påverkan på samhället.

²² 6 kap. 14 §, *Årsredovisningslag (1995:1554)*

²³ 3 § 3 kap. *Aktiebolagslagen (2005:551)*

²⁴ 2 § 1 kap. *Kungörelse (1974:152) om beslutad ny regeringsform*

särskilt trygga rätten till arbete, bostad och utbildning samt verka för social omsorg och trygghet för goda förutsättningar för hälsa.

Enligt regeringsformen ska det allmänna också främja en hållbar utveckling som leder till en god miljö för nuvarande och kommande generationer. Regeringsformen uttrycker med andra ord centrala delar av Agenda 2030 och Sveriges åtaganden om mänskliga rättigheter. De statliga myndigheterna har därmed en annan typ av verksamhet och ett mer långtgående ansvar för hållbarhetsfrågor än vad företagen har.

ESV anser att den grundläggande skillnaden i målet med verksamheten är viktig att beakta i jämförelsen och analysen av hållbarhetskraven för företag och myndigheter.

3.6 Verksamhetsanpassad och strategisk styrning med tillit

ESV anser att kraven på en hållbarhetsrapport också bör ses mot bakgrund av regeringens tillitsbaserade styrning av myndigheter. Regeringens förvaltningspolitiska inriktning är att värna och utveckla den svenska förvaltningsmodellen med en stor tillit och ett långtgående delegerat ansvar till de statliga myndigheterna. Styrningen ska därför vara långsiktig, strategisk, verksamhetsanpassad och utgå från ett helhetsperspektiv, med tillit och förtroende som grund. Med tillitsbaserad styrning avser regeringen en styrning som både tydliggör vad som ska uppnås och samtidigt ger ett så stort handlingsutrymme som situationen tillåter för den som ska utföra verksamheten. Genom bland annat tillitsreformen²⁵ har regeringen vidtagit åtgärder för att styrningen ska bli mer strategisk och sammanhållen samt att den ska fokusera på helheten. Regelverk och återrapporteringskrav ska inte medföra en detaljstyrning som hämmar myndigheternas förmåga att bedriva och utveckla sin verksamhet.²⁶

I linje med regeringens inriktning för styrningen har ESV lyft fram att generella krav riktade till alla myndigheter är ett trubbigt styrinstrument.²⁷ När myndighetsförordningen (2007:515) ersatte verksförordningen (1995:1332) togs generella krav från olika politikområden bort ur förordningen. I förarbetet till myndighetsförordningen anges att krav för särskilda politikområden, som inte rör själva förvaltningen, ska anges i de regelverk som reglerar politikområdet.²⁸

²⁵ Finansdepartementet, *Tilläggsdirektiv till Tillitsdelegationen (Fi 2016:03)*, Direktiv 2017:119

²⁶ Regeringens proposition 2017/18:1, s.86, *Budgetpropositionen för 2018*, Utgiftsområde 2, Stockholm: 2018

²⁷ Ekonomistyrningsverket, *Att styra med generella krav i staten*, Stockholm: 2003

²⁸ Regeringskansliet, *Från verksförordning till myndighetsförordning (SOU 2004:23)*, Stockholm: 2004

4 Jämförelse mellan de olika krav att redovisa hållbarhet som ställs på myndigheter och företag

I detta kapitel jämför vi befintliga krav som ställs på myndigheter att redovisa uppgifter inom de områden som ÅRL anger, med den typ av innehåll som EU-kommissionens riktlinjer²⁹ anger att företag kan rapportera inom respektive område.

Kapitlet är strukturerat utifrån följande områden

- miljö,
- sociala förhållanden och personal,
- respekt för mänskliga rättigheter,
- motverkande av korruption.

För respektive område beskriver vi inledningsvis vilken typ av upplysningar som företagen kan lämna. Sedan ger vi en övergripande bild av området för statliga myndigheter för att ge en kontext till våra exempel på befintliga krav på de statliga myndigheterna.

Kraven som ställs på de statliga myndigheterna presenterar vi uppdelat utifrån om kraven följer av generella förordningar eller av myndighetsspecifika instruktioner och regleringsbrev för vårt urval av myndigheter.

4.1 Miljö

Enligt EU-kommissionens riktlinjer förväntas företag rapportera relevant information om de faktiska och potentiella konsekvenserna som företagets verksamhet har på miljön. Företagen kan även rapportera hur aktuella och förutsebara miljöfrågor kan påverka företagets utveckling, resultat eller ställning.

Exempel på information och uppgifter som företagen kan lämna enligt EU-kommissionens riktlinjer:

- väsentliga upplysningar om förebyggande och bekämpning av miljöföroreningar
- miljöpåverkan från energianvändning
- direkta och indirekta utsläpp i atmosfären
- användning och skydd av naturtillgångar (till exempel vatten och mark)
- avfallshantering

²⁹ Europeiska kommissionens riktlinjer för icke-finansiell rapportering 2017/C 215/01.

- miljöpåverkan av transport.

EU-kommissionens riktlinjer ger även exempel på vilka resultatindikatorer som företagen kan ange, till exempel:

- energiförbrukning från icke-förnybara energikällor och energiintensitet
- växthusgasutsläpp i ton koldioxidekvivalent och växthusgasintensitet
- utsläpp av andra förorenade ämnen
- utvinning av naturresurser
- avfallshantering (exempelvis återvinningsgrad).

4.1.1 Miljöpolitik i staten — generationsmålet och miljö kvalitetsmålen

Det övergripande målet för Sveriges miljöpolitik är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser.³⁰

Detta är riksdagens definition av det så kallade generationsmålet, vilket ska vara vägledande för miljöarbetet på alla nivåer i samhället. Miljömålssystemet utgörs av generationsmålet, de 16 miljö kvalitetsmålen samt etappmål.³¹

Miljö kvalitetsmålen beskriver det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till. Arbetet för att nå målen följs upp med en årlig rapport och en fördjupad utvärdering vart fjärde år till regeringen. Naturvårdsverket sammanställer uppföljningarna och rapporterar till regeringen. Resultatet från rapporterna används som ett av underlagen för regeringens miljöpolitik samt för myndigheternas planering för egna åtgärder att nå målen.

Den senaste fördjupade utvärderingen³² av miljömålen rapporterades till regeringen i januari 2019. Den visar bland annat att myndigheters miljöprestanda har förbättrats, men att det fortfarande finns områden där myndigheter kan göra mer och visa vägen för övriga aktörer. Det offentliga behöver gå före och hantera sin egen miljöpåverkan på ett föredömligt sätt genom att ställa högre miljökrav inom sina verksamheter, i sina investeringar, sina upphandlingar och för sina resor.

Enligt regeringens nationella upphandlingsstrategi ska Sverige ligga i framkant och vara ett föredöme när det gäller miljöanpassad offentlig upphandling. Beaktat att den svenska offentliga sektorn köper varor, tjänster och entreprenader för cirka 650

³⁰ Naturvårdsverket, *Sveriges miljömål*, <http://sverigesmiljomal.se/miljomalen/generationsmalet/> Hämtad 12 februari 2019.

³¹ Naturvårdsverket, *Sveriges miljömål*, <http://sverigesmiljomal.se/miljomalen/> Hämtad 12 februari 2019.

³² Naturvårdsverket, *Fördjupad utvärdering av miljömålen 2019 – Med förslag till regeringen från myndigheter i samverkan*, rapport 6895, Stockholm, 2019.

miljarder kronor varje år, menar Naturvårdsverket att offentlig upphandling är ett viktigt verktyg för att styra mot de nationella och globala miljömålen.

4.1.2 Krav i generella förordningar om att lämna uppgifter om miljö

I detta avsnitt redogör vi för krav på myndigheter som finns i generella förordningar.

4.1.2.1 Miljöledningssystem

De flesta statliga myndigheter³³ ska införa och utveckla ett miljöledningssystem för att bidra till att uppnå generationsmålet och de nationella miljö kvalitetsmålen. Det ska säkerställa att ett systematiskt miljöarbete integreras i myndighetens verksamhet, så att miljöfrågorna beaktas vid genomförandet av myndighetens uppdrag. Målet med myndighetens miljöledningssystem är att skapa ett systematiskt miljöarbete för att minska verksamhetens negativa och öka dess positiva miljöpåverkan.³⁴

Myndigheterna rapporterar sitt miljöarbete i samband med årsredovisningen till respektive departement och till Naturvårdsverket som årligen sammanställer resultatet i en rapport till regeringen. Myndigheterna rapporterar bland annat:

- hur mycket koldioxid de har släppt ut till följd av tjänsteresor och övriga transporter
- årlig energianvändning
- andel förnybar energi av den totala energianvändningen
- vilka miljökrav som ställts i myndighetens upphandlingar och avrop.

Myndigheterna redogör också för vilka mål och åtgärder för direkt och indirekt miljöpåverkan som myndigheterna beslutat och arbetat efter under det gångna året.

4.1.2.2 Avsättningar för avhjälpande av miljöskada

Alla myndigheter som har framtida utgifter för avhjälpande av en föroreningskada eller en allvarlig miljöskada enligt miljöbalken ska redovisa det som en avsättning i sin årsredovisning. Det kan gälla en skada som har uppkommit i myndighetens egen verksamhet eller att myndigheten har redovisningsansvar för skador som staten orsakat. Myndigheten ska i tilläggsupplysningarna till posten i årsredovisningen ange vilka miljöskadeobjekt som avses. Vid behov ska objekten grupperas eller sammanfattas på lämpligt sätt. Myndigheten ska också ange hur utgifterna är tänkta att finansieras, totalt belopp som ännu inte har redovisats mot anslag och när i tiden anslagsbelastningen beräknas ske.

³³ Gäller de statliga myndigheter som omfattas av 3 §, förordningen (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter.

³⁴ Naturvårdsverket, [Vägledning för miljöledning i staten](#), rapport 6768, Stockholm, 2017

4.1.3 Krav i instruktion eller regleringsbrev om att lämna uppgifter om miljö

Havs- och vattenmyndigheten ingår i vårt urval och är en av åtta statliga myndigheter³⁵ som i sin instruktion tilldelats flera av de 16 miljö kvalitetsmålen. Samtliga åtta myndigheter ansvarar även för uppföljning och utveckling av sina respektive miljö kvalitetsmål. Utvecklingen av målen handlar om att, tillsammans med organisationer och företag som verkar inom en viss samhällssektor, ta fram lämpliga indikatorer för att följa upp miljöarbetet.

Myndigheterna som ansvarar för något av målen ska samla data, redovisa målen uppfyllelse, föreslå kompletterande insatser och verka för att miljö kvalitetsmålen nås. Myndigheterna ska också bedöma möjligheterna att nå miljö kvalitetsmålen och etappmålen. Därmed får regeringen ett mått på om dagens styrmedel och de åtgärder som man planerar att utföra före år 2020 är tillräckliga för att nå de uppsatta målen. Havs- och vattenmyndigheten ska exempelvis samordna uppföljning och utvärdering av miljö kvalitetsmålen Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag, Hav i balans samt Levande kust och skärgård. Myndigheten ska rapportera sitt miljöarbete till Naturvårdsverket och samråda med verket om vilken rapportering som behövs.

Vidare har även 26 av de statliga myndigheterna, däribland de tidigare nämnda åtta myndigheterna, ett särskilt ansvar i sina instruktioner eller regleringsbrev att verka för att nå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen. Myndigheterna ska vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling. De flesta av dessa myndigheter ska rapportera om sitt arbete med miljö målen till regeringen i årsredovisningarna. De ska också bistå Naturvårdsverket med underlag för uppföljning och utvärdering av miljöarbetet.

Enligt regleringsbrevet för 2018 ska Havs- och vattenmyndigheten bland annat redovisa hur myndigheten arbetar med att främja klimatanpassning inom sitt ansvarsområde, arbetsprocesser och samarbeten. Som en del av redovisningen ska myndigheten redogöra för vilka prioriteringar myndigheten har valt att göra, hur arbetet fortskrider samt hur planerna för arbetet ser ut för kommande år. Redovisningen ska lämnas till Regeringskansliet (Miljö- och energidepartementet).

I det gemensamma regleringsbrevet för **länsstyrelserna** finns återrapporteringskrav som rör det regionala klimatanpassningsarbetet. Det innefattar olika insatser som länsstyrelserna och kommunerna i länet har genomfört med anledning av uppgiften att samordna det regionala och lokala klimatanpassningsarbetet. De flesta av

³⁵ Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Boverket, Jordbruksverket, Kemikalieinspektionen, Skogsstyrelsen, Strålsäkerhetsmyndigheten och Sveriges geologiska undersökning.

uppdragen ska rapporteras till Naturvårdsverket eller Havs- och vattenmyndigheten och regeringen.

Ett av **Statens jordbruksverks** uppdrag under 2018 rör åtgärder mot artskyddsbrott. Myndigheten ska i samråd med Naturvårdsverket redovisa ett förslag till genomförande av EU:s handlingsplan om artskyddsbrott. I uppdraget ingår även att föreslå ett nytt etappmål i enlighet med Agenda 2030, mål 15:7 om att stoppa tjuvjakt och illegal handel med skyddade djur och växter i Sverige. Redovisningen ska lämnas till Regeringskansliet (Miljö- och energidepartementet) under 2019.

4.2 Sociala förhållanden och personal

Enligt EU-kommissionens riktlinjer förväntas företagen rapportera väsentlig information inom följande områden:

- internationella arbetsorganisationens grundläggande konventioner
- mångfaldsfrågor som jämställdhet och likabehandling i arbetslivet (exempelvis ålder, kön, sexuell läggning, religion, funktionsnedsättning och etniskt ursprung exempelvis)
- förvaltning av humankapital (omstruktureringar, karriärplanering och anställbarhet, ersättningssystem och utbildning)
- hälsa och säkerhet på arbetsplatsen
- konsekvenser för sårbara konsumenter
- ansvarsfull marknadsföring och forskning.

Exempel från EU-kommissionens riktlinjer på vilka resultatindikatorer som företagen kan använda är:

- jämställdhet och andra aspekter av mångfald,
- anställda som har rätt till föräldraledighet (fördelat på kön)
- antalet arbetsolycksfall
- personalomsättning
- andelen anställda som arbetar på tillfälliga kontrakt
- genomsnittligt antalet utbildningstimmar per anställd och år (fördelat på kön)
- samråd med arbetstagare
- antalet anställda med funktionsnedsättning.

4.2.1 Staten är en stor arbetsgivare som följer upp sociala aspekter mer övergripande än på myndighetsnivå

Staten är med 222 928 årsarbetskrafter³⁶ en stor arbetsgivare och mycket av den statliga verksamheten är personalintensiv. Inom området finns det flera generella krav på myndigheter att rapportera uppgifter som tydligt rör personal.

De statliga myndigheterna är obligatoriska medlemmar i Arbetsgivarverket.³⁷ Arbetsgivarverket ansvarar för att som arbetsgivarorganisation utveckla och samordna den statliga arbetsgivarpolitiken, bland annat genom arbetsgivarverkan och förhandlingsverksamhet (kollektivavtal). Myndigheterna är skyldiga att lämna uppgifter till Arbetsgivarverket om anställdas löner för statistiska ändamål samt andra uppgifter om förhållanden som är av betydelse för arbetsgivarverkan och förhandlingsverksamheten.³⁸ Arbetsgivarverket samlar även in uppgifter i tidsanvändningsstatistiken från statliga myndigheter. Tidsanvändningsstatistiken visar hur den fastställda arbetstiden fördelas på arbetad tid och olika typer av frånvaro, till exempel semester, sjukfrånvaro och föräldraledighet under ett kalenderår. Arbetsgivarverkets mätningar är inte jämförbara med SCB:s arbetskraftsundersökning eftersom definitioner och mätmetoder är helt olika.³⁹

ESV bedömer att sårbara konsumenter och ansvarsfull marknadsföring är två områden som normalt inte är relevanta för statliga myndigheter, då de huvudsakligen inte verkar på en marknad av det slaget. Däremot är ansvarsfull forskning ett område som ESV bedömer är relevant för statliga myndigheter. Vi redogör för krav inom detta område i avsnitt 4.2.3.

Utifrån statens mål och åtaganden finns ett antal andra sociala aspekter som är relevanta. Exempelvis introducerade regeringen 15 nya mått på välbefinnande i den ekonomiska vårpropositionen 2017⁴⁰. Måtten syftar till att komplettera det ekonomiska måttet som BNP utgör. Utvecklingen av de nya måtten är bland annat en del i regeringens arbete med att nå målen i Agenda 2030. De nya måtten ska belysa ekonomiska, miljömässiga och sociala aspekter av livskvalitet. För den sociala aspekten fanns följande mått med:

- låg disponibel inkomst
- utbildningsnivå
- mellanmänsklig tillit
- självskattad allmän hälsa

³⁶ Skrivelse 2017/18:101, *Årsredovisningen för staten 2017*, Stockholm: Finansdepartementet

³⁷ 3 §, *Arbetsgivarkollektivets stadgar för Arbetsgivarverket*, Stockholm: 2018

³⁸ 6 §, *Arbetsgivarkollektivets stadgar för Arbetsgivarverket*, Arbetsgivarverket, Stockholm:2018

³⁹ Arbetsgivarverket, *Sjukfrånvaron*, <https://www.arbetsgivarverket.se/nyheter--press/fakta-om-staten/halsa--arbetsmiljo/sjukfranvaro/> Hämtad 12 februari 2019.

⁴⁰ Proposition 2016/17:100, *2017 års ekonomiska vårproposition*, Stockholm, Finansdepartementet

– nöjd med livet.

Dessa mått är dock på en övergripande nivå och redovisas inte i förhållande till varje enskild myndighet.

4.2.2 Krav i generella förordningar om att lämna uppgifter om sociala förhållanden och personal

I detta avsnitt redogör vi för krav på myndigheter som finns i generella förordningar.

4.2.2.1 *Årsarbetskrafter, medelantalet anställda och lönekostnader*

Alla myndigheter ska ange antalet årsarbetskrafter⁴¹ och medelantalet anställda i årsredovisningen i det som kallas Sammanställning över väsentliga uppgifter⁴².

Medelantalet anställda kan beräknas som ett genomsnitt av antalet anställda personer baserat på mätningar vid två eller flera tidpunkter under året korrigerat för bland annat tjänstledigheter.⁴³

Vidare ska alla myndigheter i årsredovisningen ange lönekostnader exklusive arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal. Det anges i en not till posten Kostnader för personal. Myndigheten anger också hur stor andel av lönesumman som avser arvoden till styrelse, kommittéer eller ej anställd personal (uppdragstagare).⁴⁴

Sammantaget ger dessa uppgifter möjlighet att analysera olika förhållanden kopplat till personalområdet.

4.2.2.2 *Kompetensförsörjning*

Alla myndigheter ska i resultatredovisningen i årsredovisningen redovisa de åtgärder som har vidtagits i syfte att säkerställa att myndigheten har kompetens för att fullgöra myndighetens uppgifter. Redovisningen ska även innefatta en bedömning av hur åtgärderna sammantaget har bidragit till att myndigheten har fullgjort uppgifterna.⁴⁵ Redovisningens innehåll ska anpassas till myndighetens specifika förutsättningar och regeringens behov av information.⁴⁶ Den bör avse de sammantagna åtgärder som vidtagits i förhållande till verksamhetens kompetensbehov på lång och kort sikt, till

⁴¹ Årsarbetskrafter är antal anställda personer omräknat till heltidsarbetande så att deltidsanställd personal ingår i summa antal personer med den procentandel av en heltidstjänst som deras tjänstgöring utgör. En halvtidstjänstgörande person ingår alltså i summan som 0,5 årsarbetskrafter

⁴² ESV:s föreskrifter till 2 kap. 4 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag

⁴³ ESV:s allmänna råd till 2 kap. 4 § Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag

⁴⁴ ESV:s föreskrifter till 7 kap. 1 § Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag

⁴⁵ 3 kap. 3 § Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag

⁴⁶ ESV:s föreskrifter till 3 kap. 3 § Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag

exempel åtgärder som myndigheten har vidtagit för att attrahera, rekrytera, utveckla, behålla, och avveckla kompetens samt åtgärder för kompetensöverföring.⁴⁷

4.2.2.3 Sjukfrånvaro

Myndigheter ska inte redovisa några uppgifter om sjukfrånvaro om medelantalet anställda varit högst 10 stycken under de senaste två räkenskapsåren. Alla andra myndigheter ska i årsredovisningen ange den totala sjukfrånvaron i procent av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid. Myndigheterna ska också redovisa vilken andel av frånvaron som sammanhängande uppgår till 60 dagar eller mer, samt dela upp sjukfrånvaron utifrån kön och ålder. Myndigheten ska inte lämna uppgifter om antalet anställda i gruppen är högst 10 stycken eller om uppgiften kan hänföras till en enskild individ.⁴⁸

Uppgifterna om sjukfrånvaro sammanställs årligen av Statskontoret.

4.2.3 Krav i instruktion eller regleringsbrev om att lämna uppgifter om sociala förhållanden och personal

Rättsmedicinalverket ska, enligt sitt regleringsbrev, redovisa vilka åtgärder myndigheten har vidtagit för att förebygga och minska sjukfrånvaron för kvinnor och män som är anställda i myndigheten. Rättsmedicinalverket ska även redovisa hur myndigheten arbetar för att åstadkomma en god kompetensförsörjning som minskar sårbarheten i bemanningen i hela myndigheten på både kort och lång sikt. Jämställdhetsperspektivet ska beaktas när myndigheten planerar åtgärder för kompetensförsörjning.

Justitiekanslern har ett liknande uppdrag i sitt regleringsbrev. Myndigheten ska redovisa vilka åtgärder som har vidtagits för att säkerställa en god kompetensförsörjning på såväl kort som lång sikt. Även Justitiekanslern ska beakta jämställdhetsperspektivet när myndigheten planerar åtgärder för kompetensförsörjning.

I **Gentekniknämndens** instruktion framgår att en av myndighetens uppgifter handlar om att följa utvecklingen inom gentekniken och informera allmänheten om utvecklingen inom området, på ett sådant sätt att intresset för etiska frågor och säkerhetsfrågor upprätthålls och den allmänna debatten stimuleras.

Flera myndigheter i vårt urval ska enligt sina regleringsbrev redovisa uppgifter med koppling till sociala förhållanden och personal när det gäller upphandlingar.

⁴⁷ ESV:s allmänna råd till 3 kap. 3 § Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag

⁴⁸ 7 kap. 3 § Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag

Myndigheterna ska ange hur de har arbetat med att uppfylla de nya kraven⁴⁹ på kollektivavtalsenliga villkor i upphandlingar.

4.3 Mänskliga rättigheter

Respekt för mänskliga rättigheter handlar för privata företag om företagets ansvar att se till att deras verksamhet inte ska bidra, orsaka eller vara kopplat till kränkningar av mänskliga rättigheter.⁵⁰

För näringslivets del har FN:s råd för mänskliga rättigheter antagit vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter. Här framgår också tydligt skillnaden mellan statens och företagets roll när det gäller de mänskliga rättigheterna.

- Statens skyldighet är att *skydda* de mänskliga rättigheterna, i praktiken genom exempelvis ett fungerande rättsväsende, effektiv lagstiftning och förvaltning, utbildning och socialt stöd.
- Företagets ansvar är att *respektera* de mänskliga rättigheterna vilket innebär att deras verksamhet inte ska bidra till kränkningar av mänskliga rättigheter och att företagen ska agera för att förhindra sådana.

Det är enligt EU-kommissionens riktlinjer praxis att företag åtar sig att respektera de mänskliga rättigheterna. I åtagandet kan företaget ange vad det förväntar sig av sin ledning, sina anställda och sina affärspartners när det gäller mänskliga rättigheter (uppförandekod). Företagen bör överväga att rapportera exempelvis vad företaget har gjort för att förebygga brott mot de mänskliga rättigheterna. Det kan till exempel handla om hur företaget hanterar frågor om mänskliga rättigheter i avtal med företag i dess leveranskedja. Det kan också handla om hur ett företag mildrar potentiella negativa konsekvenser för de mänskliga rättigheterna och hur företaget säkerställer att de agerar vid kränkningar av de mänskliga rättigheterna. Företaget kan också upplysa om sin inställning till vägledande principer om näringsliv och mänskliga rättigheter. Exempel på sådana principer är:

- FN:s ramar om att skydda, respektera och åtgärda de mänskliga rättigheterna (”Protect, Respect and Remedy”)
- OECD:s riktlinjer för multinationella företag
- ILO:s trepartsdeklaration om principer för multinationella företag och den sociala politiken.

Exempel från EU-kommissionens riktlinjer på resultatindikatorer som företagen kan använda:

⁴⁹ 17 kap. 2–5 §§ Lag (2016:1145) om offentlig upphandling

⁵⁰ Handlingsplan för företagande och mänskliga rättigheter

- Allvarliga konsekvenser för mänskliga rättigheter som har samband med företagets verksamhet eller beslut.
- Förfarandet för att ta emot och behandla klagomål och säkerställa ett lämpligt agerande vid människorättskränkningar.
- Verksamhet och leverantörer som löper stor risk att drabbas av människorättskränkningar.
- Förfaranden och åtgärder för att förebygga människohandel för alla former av utnyttjande, tvångsarbete och barnarbete, osäker anställning och osäkra arbetsförhållanden, i synnerhet när det gäller geografiska områden om löper högre risk att utsättas för kränkningar.

4.3.1 Målet för politiken är att säkerställa full respekt för Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter

Mänskliga rättigheter är en viktig utgångspunkt i statsförvaltningen.⁵¹ Sverige har anslutit sig till de centrala konventionerna om mänskliga rättigheter allteftersom de tillkommit, och rapporterar regelbundet till FN om arbetet för att säkerställa full respekt för de mänskliga rättigheterna i Sverige.⁵² Riksdagen har också fastställt ett mål för politiken för mänskliga rättigheter som är att säkerställa full respekt för Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter⁵³.

Målet är regeringens utgångspunkt i det nationella arbetet med mänskliga rättigheter och visar kopplingen till de internationella åtaganden som Sverige förbundit sig till. Målet markerar att regeringen har till uppgift att säkerställa att alla förpliktelser som de internationella åtagandena för med sig efterlevs i hela Sverige, och regeringen har beslutat en strategi⁵⁴ för det nationella arbetet. Regeringen kommer utifrån målet årligen att i budgetpropositionen redovisa arbetet som pågår inom ramen för strategin.⁵⁵ Strategin är också en av de övergripande åtgärderna i regeringens handlingsplan för Agenda 2030.

SCB har fått i uppdrag att ta fram förslag till indikatorer för övergripande och strukturella frågor för regeringens arbete för mänskliga rättigheter utifrån regeringens struktur.

På en övergripande nivå anser regeringen att en sammanhållen struktur för att främja och skydda de mänskliga rättigheterna bör bestå av tre delar:

- Ett starkt rättsligt och institutionellt skydd av de mänskliga rättigheterna.

⁵¹ Proposition 2009/10:175, *Offentlig förvaltning för demokrati, delaktighet och tillväxt*, Stockholm: Finansdepartementet.

⁵² Regeringskansliet, *FN:s konventioner om Mänskliga rättigheter*, A11.017, Regeringskansliet, Stockholm: 2011, förord.

⁵³ Prop. 2015/16:1 utgiftsområde 1, bet. 2015/16:KU1, rskr. 2015/16:62

⁵⁴ Skrivelse 2016/17: 29, [Regeringens strategi för det nationella arbetet med mänskliga rättigheter](#), Stockholm: Kulturdepartementet.

⁵⁵ Skrivelse 2016/17:29, s. 57.

- Ett samordnat och systematiskt arbete med mänskliga rättigheterna inom offentlig verksamhet.
- Ett starkt stöd för arbete med mänskliga rättigheter inom det civila samhället och inom näringslivet.

De områdesspecifika åtagandena följs upp inom respektive politikområde.⁵⁶

Strategin slår fast att inom offentlig verksamhet är det verksamhetens karaktär som avgör om och i vilken utsträckning en myndighets verksamhet berörs av Sveriges internationella åtaganden. Om verksamheten berörs är det centralt att myndighetens beslut och verksamhet är förenlig med Sveriges internationella åtaganden.

Myndigheterna är skyldiga att så långt det är möjligt tolka svenska rättsregler så att de blir förenliga med Sveriges internationella åtaganden. Det kallas fördragskonform tolkning, och är en viktig del i hur myndigheter bidrar i arbetet med att säkerställa full respekt för Sveriges internationella åtaganden. Det är också just det som regeringen vill följa upp när det gäller myndigheters ansvar för de mänskliga rättigheterna: hur tillämpar myndigheterna principen om fördragskonform tolkning?⁵⁷

4.3.2 Krav i generella förordningar om att lämna uppgifter om mänskliga rättigheter

I detta avsnitt redogör vi för krav på myndigheter som finns i generella förordningar.

4.3.2.1 Könsuppdelad statistik

Alla myndigheter ska i årsredovisningen dela upp den individbaserade statistik som ingår i resultatredovisningen efter kön, om det inte finns särskilda skäl mot detta.⁵⁸ Regeln om uppdelning efter kön tillämpades första gången i årsredovisningen för 2017.

Det finns även krav på att redovisa sjukfrånvaro för myndighetens anställda uppdelat på bland annat kön, vilket vi kopplar till området sociala förhållanden och personal. Bestämmelsen om könsuppdelad statistik i resultatredovisningen skulle även kunna passa in under sociala förhållanden och personal, men vi har valt att koppla den till området mänskliga rättigheter eftersom det finns en särskild konvention om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor.⁵⁹

⁵⁶ Ku2018/01727/DISK.

⁵⁷ Skr. 2016/17:29, *Regeringens strategi för det nationella arbetet med mänskliga rättigheter*, s. 37.

⁵⁸ 3 kap. 1 §, *Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag*.

⁵⁹ Regeringskansliet, *FN:s konventioner om Mänskliga rättigheter (A11.017)*, Stockholm, 2011.

4.3.3 Krav i instruktion eller regleringsbrev om att lämna uppgifter om mänskliga rättigheter

Länsstyrelserna ska enligt regleringsbrevet redovisa hur lagen (2009:724) om **nationella minoriteter** och minoritetsspråk har tillämpats i länsstyrelsernas interna och externa insatser utifrån målet för minoritetspolitiken. Uppdraget ska redovisas till Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget. Av Sametingets regleringsbrev framgår att de ska redovisa utvecklingen inom det minoritetspolitiska målets delområden; diskriminering och utsatthet, inflytande och delaktighet samt språk och kulturell identitet. Redovisningen ska utgå från nationell lagstiftning och Sveriges internationella åtaganden, och göras i samråd med Länsstyrelsen i Stockholms län.

Barnombudsmannen ska återrapportera de viktigaste prioriteringarna och insatserna under året i förhållande till sitt uppdrag enligt lag och instruktion. Förenklat är uppdraget att företräda **barns och ungas rättigheter**. Ett särskilt uppdrag om ensamkommande barn som försvinner ingår också som ett uppdrag i det länsstyrelsegemensamma regleringsbrevet för budgetåret 2018. Uppdraget handlar om att länsstyrelserna ska ta fram enhetliga rutiner för arbetet. Länsstyrelsen i Stockholms län ansvarar för att samordna länsstyrelsernas uppdrag och rapportera till regeringen.

Vetenskapsrådet har flera uppdrag som kan kopplas till mänskliga rättigheter. Myndigheten har bland annat krav på sig att till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) redovisa beviljade bidrag och annan verksamhet inom området **rasism**. Myndigheten ska även redovisa åtgärder och resultat av arbetet med **jämställdhetsintegrering** i årsredovisningen för 2018.

Elsäkerhetsverket hade ett uppdrag att redovisa hur den arbetat och avser arbeta, på strategisk nivå, för att främja **jämställdhet** inom myndigheten och i energisektorn.

Vissa uppdrag ska uttalat beakta flera perspektiv av mänskliga rättigheter. Ett exempel på det är föräldraskapsstöd där länsstyrelserna under åren 2018–2021 ska stödja kommuner, landsting och andra föräldraskapsstödjande aktörer i att utveckla ett kunskapsbaserat, samordnat och långsiktigt stöd i föräldraskapet. En central utgångspunkt i uppdraget är att främja **jämlikhet och jämställdhet** i föräldraskapet. Uppdraget ska även beakta **funktionshinderperspektivet** samt **förebyggande av våld**. Länsstyrelsen i Örebro län ska stödja och samordna arbetet och rapportera till regeringen (Socialdepartementet). Rapporten ska innehålla en redovisning av hur länsstyrelserna har beaktat de olika perspektiven i arbetet.

I det länsstyrelsegemensamma regleringsbrevet framgår bland annat att respektive länsstyrelse särskilt ska redovisa de åtgärder som de har vidtagit för att samordna och

utveckla länsstyrelsernas arbete för mänskliga rättigheter. Länsstyrelserna ska också redovisa hur åtgärderna bidragit till genomförandet av Agenda 2030.

Moderna beredskapsjobb är något som återkommer i merparten av de granskade myndigheternas regleringsbrev. Uppdraget handlar om att myndigheterna ska bidra till regeringens satsning på moderna beredskapsjobb i staten. Myndigheterna ska eftersträva att anställa personer som står långt från arbetsmarknaden, inklusive nyanlända, för att utföra enklare arbetsuppgifter vid myndigheten. Uppdraget ska redovisas till Statskontoret och kan kopplas till **rätten till arbete**, som är en av de mänskliga rättigheterna.

4.4 Motverkande av korruption

Motverkande av korruption handlar för privata företag om att vidta åtgärder mot korruption såväl inom som utanför företaget. Enligt EU-kommissionens riktlinjer förväntas företagen rapportera väsentlig information om hur de hanterar frågor och händelser som rör korruption och mutor. Av riktlinjerna framgår att vägledning kan hämtas i Institutet mot mutors näringslivskod⁶⁰ och FN:s globala program mot mutor och korruption. I kommissionens vägledning ges även förslag på OECD:s riktlinjer för multinationella företag eller ISO 26000.

Företagen kan överväga att lämna upplysningar om organisation, beslut, och förvaltningsredskap och medel som anslagits till bekämpning av korruption och mutor. De kan även förklara hur de bedömer bekämpning av korruption och mutor, vidtar åtgärder för att förebygga eller mildra negativa konsekvenser, kontrollerar effektivitet och kommunicerar i frågan internt och externt.

Exempel på centrala resultatindikatorer som privata företag kan ange i anslutning till motverkande av korruption och mutor:

- policyer, förfaranden och standarder för bekämpning av korruption
- kriterier som används i riskbedömningar med anknytning till korruption
- förfaranden och resurser för intern kontroll som har avsatts för att förebygga korruption och mutor
- anställda som har genomgått lämplig utbildning
- användning av mekanismer för visseblåsare
- antalet pågående eller avslutade mål som rör konkurrensbegränsande beteende.

⁶⁰ Institutet mot mutor (IMM), *Kod om gåvor, belöningar och andra förmåner i näringslivet* (svensk översättning) [pdf]. <http://3afvm642sqoq9muh73hsqhtz-wpengine.netdna-ssl.com/wp-content/uploads/2017/07/141120-Näringslivskod.pdf>
Hämtad 13 februari 2019.

4.4.1 Motverkande av korruption och oegentligheter hos statliga myndigheter

ESV har givit ut en vägledning⁶¹ för att ge myndigheter stöd i sitt arbete med att hantera oegentlighetsrisker. Enligt vägledningen innebär korruption att utnyttja en offentlig ställning för att uppnå otillbörlig vinning för sig själv eller andra. ESV:s uppfattning är att detta är en allmänt vedertagen definition av begreppet korruption för statliga myndigheter. Även regeringen definierar begreppet på samma sätt.⁶²

Myndighetsledningen är ansvarig för verksamheten och i detta ansvar ingår att skydda myndigheten mot oegentligheter. Enligt 3 §, myndighetsförordningen (2007:515) ansvarar myndighetens ledning för verksamheten inför regeringen och ska se till att verksamheten bedrivs effektivt, enligt gällande rätt och Sveriges förpliktelser.

Tänkbara riskområden för korruption inom statliga myndigheter är:

- processer som hanterar pengar
- myndighetsbeslut
- skydd av tillgångar och information
- favorisering av kunder och leverantörer
- att betald arbetstid ingår i sådant som inte är arbetsuppgifter.⁶³

Många av de ekonomiaadministrativa regler som gäller för statliga myndigheter och handlar om faktiska kontroller rör skydd av tillgångar eller information mot bedrägeri eller annan oegentlighet. Det gäller bland annat skydd av betalningar, redovisning och tillgångar.⁶⁴

Inom området korruption finns också lagar⁶⁵ om bland annat tagande och givande av muta som omfattar både privat och offentlig sektor. En skillnad jämfört med privat sektor är att det dessutom finns lagar som bland annat reglerar bedömningsgrunder vid anställning, bisysslor och disciplinansvar⁶⁶ samt jäv⁶⁷ för offentligt anställda. För inköp, som är ett av riskområdena för korruption, finns också särskilda bestämmelser för offentlig upphandling⁶⁸ och samordning av offentliga inköp⁶⁹. Kraven på

⁶¹ Ekonomistyrningsverket, *Oegentligheter och intern styrning och kontroll*, ESV 2016:24, samt Rättelser i vägledningen *Oegentligheter och intern styrning och kontroll*.

⁶² Regeringens skrivelse 2012/13:167.

⁶³ ESV 2016:24, s. 15–17.

⁶⁴ ESV 2016:24, s. 18.

⁶⁵ 10 kap. 5a–e§§, *Brottsbalk* (1962:700).

⁶⁶ 4, 7–7d§§ och 14–19 §§ *Lag* (1994:260) om offentlig anställning.

⁶⁷ 16–18 §§, *Förvaltningslag* (1986:223).

⁶⁸ Exempelvis *Lag* (2016:1145) om offentlig upphandling.

⁶⁹ *Förordning* (1998:796) om statlig inköpsamordning.

upphandling visar på en stor skillnad jämfört med privata företag både när det gäller hur inköpen genomförs och möjligheten till insyn.

Statskontoret driver ett myndighetsnätverk mot korruption där arbetet består i att ge ledning i arbetet för en kultur mot korruption inom myndigheter.

4.4.2 Krav i generella förordningar om att lämna uppgifter om korruption

I detta avsnitt redogör vi för krav på myndigheter som finns i generella förordningar.

4.4.2.1 *Bedömning om den interna styrningen och kontrollen har varit betryggande*

Enligt förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll, ansvarar myndighetsledningen för att det finns en process som ska säkerställa att myndigheten med rimlig säkerhet fullgör sina uppgifter, uppnår verksamhetens mål och uppfyller kraven i 3 § myndighetsförordningen. Förordningen gäller de myndigheter som har skyldighet att följa internrevisionsförordningen (2006:1228). För 2019 uppgår antalet myndigheter till 71 stycken.⁷⁰

Myndighetens process för intern styrning och kontroll ska bland annat förebygga att verksamheten utsätts för **korruption**, otillbörlig påverkan, bedrägeri och andra oegentligheter.⁷¹ Regeln gäller från den 1 januari 2019. Bestämmelsen innebär att regeringen har lyft fram förebyggande av korruption som en del i myndigheternas interna styrning och kontroll.

Ledningen för de myndigheter som omfattas av förordningen om intern styrning och kontroll ska i anslutning till underskriften i årsredovisningen redovisa en bedömning av om den interna styrningen och kontrollen har varit betryggande under året.⁷² Om myndighetsledningen bedömer att det har funnits brister i den interna styrningen och kontrollen, ska ledningen kortfattat redovisa väsentliga brister i årsredovisningen.⁷³

En myndighetsledning som identifierar brister i den interna styrningen och kontrollen som kan kopplas till förebyggandet av att verksamheten utsätts för korruption, ska ta ställning till om bristerna är väsentliga och därmed ska rapporteras i årsredovisningen.

⁷⁰ Ekonomistyrningsverket, *Myndigheter som ska följa internrevisionsförordningen*, <https://www.esv.se/statlig-styrning/intern-styrning-och-kontroll/internrevision/internrevisionsmyndigheter/>. Hämtad 15 februari 2019.

⁷¹ 2 §, *Förordning (2007:603) om intern styrning och kontroll*.

⁷² 2 kap. 8 §, *Förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag*.

⁷³ ESV:s föreskrifter till 2 kap. 8 §, *Förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag*.

Myndigheten kan även lämna en redovisning av identifierade risker av väsentlig betydelse för ledningens ansvar för verksamheten och hur dessa ska hanteras.⁷⁴ Det kan omfatta identifierade risker för att verksamheten utsätts för korruption.

4.4.2.2 Information om ledande befattningshavare

I årsredovisningen ska alla myndigheter normalt redovisa de skattepliktiga ersättningar och andra förmåner som betalats ut under räkenskapsåret. Myndigheterna ska även redovisa framtida åtaganden som avtalats för var och en av ledamöterna i myndighetens styrelse, de ledamöter i myndighetens råd som utsetts av regeringen, och de ledande befattningshavare vid myndigheten som utsetts av regeringen. För dessa personer ska myndigheten också uppge uppdrag som styrelse- eller rådsledamot i andra statliga myndigheter samt uppdrag som styrelseledamot i aktiebolag.⁷⁵ ESV anser att denna bestämmelse ökar transparensen kring ledande befattningshavares ersättning och övriga uppdrag, vilket därmed kan kopplas till området korruption. Transparensen skulle troligen öka ytterligare om kravet även omfattade andra organisationsformer än aktiebolag, till exempel stiftelser.

4.4.2.3 Uppgift om donation, belopp och ändamål

Alla myndigheter ska i årsredovisningen ange om myndigheten under året tagit emot en donation av större värde eller åtagit sig att förvalta en stiftelse.⁷⁶ Det gäller om donationens bokförda värde vid mottagandet överstiger 30 basbelopp. Då bör myndigheten ange donator, belopp och ändamål.⁷⁷

Utifrån kraven på att en myndighet ska vara opartisk⁷⁸ anser ESV att kraven på uppgifter om bidragsgivare har en koppling till området korruption då det leder till att myndighetens finansiering blir mer transparent.

Det finns dock uttalade bestämmelser i kapitalförsörjningsförordningen (2011:210) som saknar motsvarighet i donationsförordningen (1998:140). Enligt kapitalförsörjningsförordningen får en myndighet nämligen bara ta emot och disponera icke-statliga medel, om inkomsten inte rubbar förtroendet för myndighetens opartiskhet i dess myndighetsutövning eller annars skadar dess anseende.

⁷⁴ ESV:s allmänna råd till 2 kap. 8 §, *Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag*.

⁷⁵ 7 kap. 2 §, *Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag*.

⁷⁶ 20 §, *Donationsförordning (1998:140)*.

⁷⁷ ESV:s allmänna råd till 20 §, *Donationsförordning (1998:140)*.

⁷⁸ 1 kap. 9 §, *Kungörelse (1974:152) om beslutad ny regeringsform*.

4.4.2.4 Uppgift om förvaltningsåtagande av stiftelse

Alla myndigheter ska i årsredovisningen ange om den under året åtagit sig att förvalta en stiftelse.⁷⁹ Då anger myndigheten stiftelsekapital, stiftare och ändamål.⁸⁰

Utifrån kraven på att en myndighet ska vara opartisk⁸¹ anser ESV att kraven på uppgifter om förvaltningsåtagande av stiftelse har en koppling till området korruption.

4.4.2.5 Rapportera varför myndigheten inte tänker använda ramavtal eller andra gemensamma avtal vid upphandling

För varor och tjänster som myndigheterna upphandlar ofta, i stor omfattning eller som uppgår till stora värden ska det finnas ramavtal eller andra gemensamma avtal som effektiviserar upphandlingarna. Kammarkollegiet ska verka för att avtalen träffas och myndigheterna ska använda dessa avtal om de inte finner att en annan form av avtal sammantaget är bättre. Om en myndighet planerar att upphandla utan att använda dessa avtal ska den meddela skälen till detta till Kammarkollegiet.⁸²

Detta anser ESV vara en typ av rapporteringskrav för myndigheterna som rör området korruption eftersom inköp är ett riskområde för korruption. Kravet på att rapportera till Kammarkollegiet innebär att myndigheten får värdefull kunskap för arbetet med att träffa avtal. En annan viktig konsekvens är att det ger en möjlighet till insyn i myndigheternas inköp, då dessa uppgifter är allmänna handlingar och kan begäras ut enligt offentlighetsprincipen.

4.4.3 Krav i instruktion eller regleringsbrev om att lämna uppgifter om korruption

Enligt högskoleförordningen ska en **högskola eller universitet** på ett lämpligt sätt informera sina lärare om vilka bisysslor eller slag av bisysslor som inte är förenliga med vissa bestämmelser i högskolelagen. Vid betygssättning av en doktorsavhandling ska det finnas minst en person närvarande som inte är verksam vid den högskola där doktoranden examineras. Högskolan ska även meddela föreskrifter om det betygssystem som ska användas och om disputationen och betygssättningen i övrigt.

Vissa myndigheter i vårt urval har närmare bestämmelser om anställningar och uppdrag eller hur myndigheten internt ska organisera sin verksamhet. Det kan gälla hur ledamöter ska utses i olika beslutande organ eller församlingar, som exempelvis Vetenskapsrådets styrelse och dess kommittéer.

⁷⁹ 20 §, *Donationsförordning (1998:140)*.

⁸⁰ ESV:s allmänna råd till 20 §, *Donationsförordning (1998:140)*.

⁸¹ 1 kap. 9 §, *Kungörelse (1974:152) om beslutad ny regeringsform*.

⁸² Förordning (1998:796) om statlig inköpsordning

4.5 Andra generella krav som kan innebära att myndigheterna rapporterar olika aspekter av hållbarhet

Förutom de områden som anges i ÅRL och som vi har redogjort för ovan, ser ESV att det även kan finnas andra generella krav som indirekt kan innebära att myndigheter rapporterar olika aspekter av hållbarhet. Det handlar dels om krav på resultatredovisning i myndighetens årsredovisning, och dels om krav på att redovisa information av väsentlig betydelse för regeringens uppföljning och prövning. Vi redogör för dessa generella krav som gäller för alla myndigheter i följande avsnitt.

4.5.1 Kravet på resultatredovisning i myndighetens årsredovisning

Enligt förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB) finns krav på vad myndighetens resultatredovisning ska innehålla. Där framgår bland annat att myndigheten ska redovisa och kommentera verksamhetens resultat i förhållande till de uppgifter som framgår av myndighetens instruktion och till vad regeringen, i förekommande fall, har angett i regleringsbrev eller i något annat beslut.

Myndigheternas mål, uppgifter och uppdrag är en av utgångspunkterna för vilken information myndigheten väljer att lämna i sin resultatredovisning. I de fall myndigheten har verksamhet eller uppgifter som rör någon aspekt av hållbarhet och som är väsentliga ska myndigheten alltså redovisa det i resultatredovisningen.

4.5.2 Krav att redovisa information av väsentlig betydelse för regeringens uppföljning och prövning

Alla myndigheter ska redovisa uppgifter som har betydelse för regeringens uppföljning och prövning av verksamheten.⁸³ Enligt ESV:s bedömning innebär det att även myndigheter som inte omfattas av förordningen om intern styrning och kontroll ska redovisa väsentliga brister kopplade till exempelvis korruption eller andra områden kopplade till den interna styrningen och kontrollen.

Det är dock, i likhet med kravet på resultatredovisningen, upp till myndigheten hur den väljer att tillämpa kravet. Enligt ESV:s bedömning skulle myndigheten även här kunna lämna uppgifter om olika aspekter av hållbarhet. Det skulle kunna röra både vad myndigheten gör, alltså myndighetens resultat, och hur myndigheten gör, alltså kraven på myndighetens förvaltning.

⁸³ 2 kap. 4 §, Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag

5 Sammanfattande analys och slutsatser

I detta kapitel sammanfattar vi ESV:s slutsatser baserat på kartläggningen och jämförelsen av kraven i kapitel 4. Därefter analyserar vi olika aspekter av kraven i ÅRL och hur det förhåller sig till statliga myndigheter. Avslutningsvis presenterar vi ESV:s slutsatser baserat på vår kartläggning och analys.

5.1 Sammanfattning av ESV:s kartläggning och jämförelse

ESV:s jämförelse visar att för **miljöområdet** (se avsnitt 4.1) finns det liknande krav på statliga myndigheter som de som anges i ÅRL. Informationen redovisas dock inte i myndigheternas årsredovisningar, utan sammanställs av Naturvårdsverket i en årlig rapport till regeringen. I myndigheternas rapportering till Naturvårdsverket ingår upplysningar och resultatindikatorer som i stort stämmer överens med det som företagen uppmanas att rapportera. Enligt ESV:s kartläggning är det bara för miljöområdet som det finns en systematiskt samlad åiterrapportering till regeringen för hela området.

För **sociala förhållanden och personal** (se avsnitt 4.2) finns krav på myndigheterna att rapportera kompetensförsörjning och sjukfrånvaro i årsredovisningen. Det är också två föreslagna områden som företag kan rapportera enligt riktlinjerna. Myndigheterna ska i årsredovisningen även ange antalet årsarbetskrafter, medelantalet anställda och lönekostnader. Det finns också krav på att redovisa könsuppdelad statistik och sjukfrånvaro för olika åldersspann. Det finns dock inte lika detaljerade krav på att rapportera andra aspekter av mångfald som det gör för företagen (till exempel sexuell läggning, etnicitet och religion).

Det finns inte heller några krav på att rapportera konsekvenser för sårbara konsumenter eller ansvarsfull marknadsföring. Däremot visar jämförelsen att till exempel Gentekniknämnden har till uppgift att informera allmänheten om utvecklingen inom genteknik för att stimulera den allmänna debatten och upprätthålla intresset för etiska frågor och säkerhetsfrågor. Detta krav anser ESV kan kopplas till ansvarsfull forskning.

Mänskliga rättigheter (se avsnitt 4.3) är relativt svagt representerat i de generella rapporteringskraven för myndigheterna. Vi har endast funnit att könsuppdelad statistik i årsredovisningen tydligt kopplar till detta område. Men syftet med myndigheternas verksamhet utgår redan delvis från flera aspekter av mänskliga rättigheter, vilket är en grundläggande skillnad jämfört med företagen (se avsnitt 3.5).

Även om det saknas generella rapporteringskrav på myndigheterna om mänskliga rättigheter, visar vår jämförelse att regeringen i många fall ställer specifika krav i instruktioner och regleringsbrev. Ett exempel är att länsstyrelserna ska rapportera om hur lagen om nationella minoritetsspråk har tillämpats i länsstyrelsernas interna och externa insatser, utifrån målet för minoritetspolitiken. Sametinget ansvarar för att sammanställa och redovisa utvecklingen i förhållande till det minoritetspolitiska målet. Vi har dock inte funnit någon systematisk samlad åiterrapportering för hela området liknande åiterrapporteringen för miljöområdet. Det pågår dock ett arbete där SCB ska ta fram indikatorer för övergripande och strukturella frågor för regeringens arbete för mänskliga rättigheter.

När det kommer till **korruption** (se avsnitt 4.4) finns det många kända riskområden för myndigheter. Det finns också en hel del bestämmelser i lagar och förordningar om hur myndigheter ska motverka dessa risker, exempelvis jävsregler i förvaltningslagen (1986:223). Myndigheter kan därför inte i lika stor utsträckning som företagen, utforma hur arbetet för motverkande av korruption ska bedrivas. Det innebär att kraven på att beskriva hur företagen arbetar för att motverka korruption därför inte blir lika relevant för statliga myndigheter eftersom de statliga bestämmelserna redan reglerar detta. Ett centralt rapporteringskrav för statliga myndigheter är att myndighetsledningen, i anslutningen till underskriften i årsredovisningen, ska redovisa en bedömning om den interna styrningen och kontrollen har varit betryggande under året. Det gäller för de myndigheter som omfattas av förordning (2007:603) om intern styrning och kontroll. Om myndighetsledningen bedömer att det har funnits väsentliga brister, exempelvis kopplade till korruption, ska ledningen kortfattat redovisa detta i årsredovisningen.

Kraven på statliga myndigheter är alltså mer förebyggande och med fokus på att rapportera i de fall som det förekommit brister, jämfört med kraven i ÅRL.

I årsredovisningen ska alla myndigheter informera om ersättningar till ledande befattningshavare och vissa andra uppdrag. Enligt ESV:s bedömning skulle en utvidgning av kravet till att även omfatta andra organisationsformer kunna ge ökad transparens.

5.1.1 Kraven på att redovisa hållbarhetsupplysningar finns antingen i generella förordningar eller i regleringsbrev

ESV:s slutsats av kartläggningen är att i de fall där generella förordningar inte anses ge nödvändig information, går regeringen in och begär information direkt från myndigheten. Detta görs via uppdrag eller uppgifter i respektive myndighets regleringsbrev eller instruktion.

Det framgår tydligast för området **mänskliga rättigheter**. I ESV:s kartläggning fann vi endast ett generellt krav som kan kopplas till mänskliga rättigheter: könsuppdelad statistik. Myndigheterna i vårt urval hade dock flera uppdrag i sina regleringsbrev som kunde kopplas till området mänskliga rättigheter. Uppdragen rör exempelvis bevarande av nationella minoriteter och minoritetsspråk (Sametinget), företrädande av barns rättigheter (Barnombudsmannen), främjande av jämställdhet (flertalet myndigheter).

ESV:s kartläggning visar även på det omvända förhållandet, det vill säga att kraven på myndigheterna är starkt reglerad i generella förordningar med en svagare styrning i regleringsbreven. Det finns flera lagar och förordningar som reglerar området **korruption**. Däremot förekommer det sällan uppdrag eller uppgifter som kan kopplas till området korruption i regleringsbreven för myndigheterna i ESV:s urval.

5.2 Bör regeringen införa hållbarhetskrav enligt ÅRL?

I detta avsnitt resonerar vi kring hur hållbarhetskraven enligt ÅRL förhåller sig till olika aspekter som gäller specifikt för statliga myndigheter.

5.2.1 Regeringen styr olika mycket beroende på organisationsform

Förespråkare för hållbarhetsredovisning menar att om regeringen ställer krav på att statliga företag ska hållbarhetsredovisa, så borde också statliga myndigheter omfattas av ett liknande krav. Enligt ESV är dock kraven som ställs på statliga företag inte skarpare eller mer omfattande än de krav som ställs på myndigheterna.

Regeringens styrning av de statliga företagen skiljer sig från styrningen av de statliga myndigheterna. Myndigheterna lyder under regeringen och utför de uppgifter regeringen bestämmer. Enligt regeringsformen ska myndighetens uppdrag utföras med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans frihet och värdighet. Det allmänna ska också främja en hållbar utveckling som leder till en god miljö för nuvarande och kommande generationer. Myndigheter har därmed ett mer långtgående ansvar för hållbarhetsfrågor jämfört med företag.

Stater ska vidta ytterligare åtgärder för att motverka att företag, som ägs eller kontrolleras av staten, kränker de mänskliga rättigheterna (se avsnitt 3.4). Ju närmare sambandet är mellan staten och ett företag, desto starkare skäl finns det också för staten att säkerställa att företaget respekterar de mänskliga rättigheterna.⁸⁴

Enligt statens ägarpolicy⁸⁵ ska företag med statligt ägande agera föredömligt inom området hållbart företagande, vilket bland annat innebär att företagen ska arbeta för

⁸⁴ FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter: tillämpningen av Förenta nationernas ramverk "skydda, respektera och åtgärda".

⁸⁵ Regeringskansliet, *Statens ägarpolicy för företag med statligt ägande 2017*.

efterlevnad av internationella riktlinjer.⁸⁶ Av den anledningen ställer regeringen också skarpare krav på statligt ägda företag jämfört med privata företag, vilket är i linje med FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter.

Att statliga myndigheter inte omfattas av samma krav på hållbarhetsredovisning som de statliga företagen, beror på att regeringen redan styr myndigheterna i större omfattning och mer detaljerat – om än i annan form. Som ESV:s kartläggning visar ställer regeringen direkta och mer verksamhetsanpassade krav, i form av uppdrag och uppgifter, i myndigheternas regleringsbrev.

5.2.2 Generella krav i förordningar är ett trubbigt styrinstrument

Regeringen har ett stort antal myndigheter till sitt förfogande för att genomföra sin politik. Vissa myndigheter arbetar mer specifikt med olika aspekter av hållbarhet vilket är en del av regeringens styrning. ESV har tidigare pekat på att generella krav riktade till alla myndigheter är ett trubbigt styrinstrument.⁸⁷

Att införa generella krav för statliga myndigheter, liknande de i ÅRL, skulle även avvika från regeringens nuvarande inriktning: att den statliga styrningen ska vara verksamhetsanpassad och strategisk.

5.2.3 Kraven i ÅRL är anpassade för företag

Kraven i ÅRL är anpassade för företag och utformade för att vara så pass flexibla att de ska kunna tillämpas av alla företag – oavsett vilken bransch företaget verkar i (se avsnitt 3.1). I bestämmelserna i ÅRL anges att företagens rapporter ska innehålla upplysningar i frågor som rör miljö, sociala förhållanden och personal, respekt för mänskliga rättigheter och motverkande av korruption. Dock finns det inget krav på att företagen måste rubricera sin rapportering enligt nämnda områden. Det anges inte heller i vilken omfattning som företagen ska rapportera.

För myndigheter finns det redan krav på resultatredovisning i årsredovisningen (se avsnitt 4.5.1) som till viss del motsvarar kraven som ÅRL ställer på företag. Myndigheterna ska exempelvis redovisa information eller resultat som är kopplad till myndighetens mål, uppgifter och uppdrag. Det innebär indirekt att myndigheter som har uppdrag kopplade till något hållbarhetsområde, redan ska redovisa det i sin resultatredovisning – om det bedöms som väsentliga uppgifter. ESV ser därmed att det finns en risk för att myndigheterna kommer att dubbelrapportera inom vissa områden, om regeringen inför nya krav som motsvarar de i ÅRL.

⁸⁶ FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter: tillämpningen av Förenta nationernas ramnaver "skydda, respektera och åtgärda".

⁸⁷ ESV, *Att styra med generella krav i staten*, Stockholm, 2003.

Tanken med bestämmelserna i ÅRL är också att investerare och konsumenter ska kunna agera på informationen genom att göra aktiva val baserat på hur företagen arbetar med hållbarhetsfrågor. ESV anser inte att det går att applicera på statliga myndigheter eftersom myndigheternas ”kunder” inte kan välja bort en myndighet för en annan. Myndigheters årsredovisningar riktar sig dessutom primärt till regeringen och ska i första hand vara ett underlag för regeringens uppföljning och prövning av myndighetens verksamhet.⁸⁸

5.2.4 Ingen tydlig koppling mellan kraven i ÅRL och att uppnå målen enligt Agenda 2030

ESV anser att en förutsättning för att införa krav enligt ÅRL bör vara att de nya kraven ska kunna bidra till att uppnå målen enligt Agenda 2030. ESV ser dock ingen tydlig koppling mellan rapporteringskraven enligt ÅRL och möjligheten att uppnå målen enligt Agenda 2030. ESV anser istället att regeringens verksamhetsanpassade styrning, som sker via uppdrag och uppgifter i myndigheternas instruktioner eller regleringsbrev, i högre grad bidrar till den utveckling som behövs för att nå dessa mål.

Agenda 2030 uppmanar länderna att regelbundet följa upp framstegen på nationell och subnationell nivå samt att uppföljningen bör utgå från den nationella politiken och prioriteringarna. I ESV:s kartläggning finns exempel på när regeringen utformar styrning och uppföljning utifrån politiska prioriteringar kopplade till Agenda 2030 och där flera myndigheter är involverade. Ett exempel är miljörapporteringen till Naturvårdsverket och deras förslag i den senaste fördjupade utvärderingen⁸⁹ att underlätta att ställa högre miljökrav i offentlig upphandling.

⁸⁸ 1 kap, 3 §, *Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag*

⁸⁹ Naturvårdsverket, *Fördjupad utvärdering av miljömålen 2019 – med förslag till regeringen från myndigheter i samverkan*, rapport 6895, Stockholm, 2019.

5.3 ESV:s slutsats

ESV bedömer att generella rapporteringskrav kopplade till hållbarhet, liknande de i ÅRL, inte bör införas för statliga myndigheter. För staten som helhet finns rapporteringskrav inom de områden som ÅRL anger. Eftersom regeringens styrning är verksamhetsanpassad är kraven dock inte heltäckande för varje enskild myndighet. De är inte heller formulerade likadant som i ÅRL, och alla uppgifter ska inte redovisas i årsredovisningen.

I ÅRL framgår att företag ska fokusera på det som är mest väsentligt utifrån företagets verksamhet när de rapporterar inom något av hållbarhetsområdena. ESV ser liknande krav för statliga myndigheter när det kommer till resultatredovisningen i årsredovisningen. ESV bedömer därmed att det finns en risk för att myndigheterna kommer att dubbelrapportera inom vissa områden, om regeringen inför nya krav som motsvarar de i ÅRL.

ESV kan inte på ett tydligt sätt se hur kraven i ÅRL skulle bidra till att uppnå målen enligt Agenda 2030. ESV anser istället att regeringens verksamhetsanpassade styrning, som sker via uppdrag och uppgifter i myndigheternas instruktioner eller regleringsbrev, i högre grad bidrar till den utveckling som behövs för att uppnå målen enligt Agenda 2030.

Referenser

Lagar och förordningar

Regeringsformen (SFS 2018:1903)

Årsredovisningslag (1955:1554)

Högskolelag (1992:1434)

Sametingslag (1992:1443)

Lag (1993:335) om barnombudsman

Myndighetsförordning (2007:515)

Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag

Förordning (2000:606) om myndigheters bokföring

Förordning (2007:603) om intern styrning och kontroll

Förordning (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter

Högskoleförordning (1993:100)

Kapitalförsörjningsförordning (2011:210)

Donationsförordning (1998:140)

Förordning om instruktion för samtliga myndigheter i ESV:s urval

Regleringsbrev för budgetåret 2018 för samtliga myndigheter i ESV:s urval

Direktiv, policys och riktlinjer

Europaparlamentets och rådets direktiv 2104/95/EU

Europeiska kommissionens riktlinjer för icke-finansiell rapportering 2017/C 215/01

Regeringskansliet (2017), *Statens ägarpolicy och riktlinjer för bolag med statligt ägande 2017*

Regeringskansliet (2011), *FN:s konventioner om Mänskliga rättigheter (A11.017)*

Finansdepartementet (2017), *Tilläggsdirektiv till Tillitsdelegationen (Fi 2016:03)*

Direktiv 2017:119

FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter: tillämpningen av Förenta nationernas ramverk ”skydda, respektera och återgärda”.

Rapporter

Regeringskansliet (2018), *Handlingsplan Agenda 2030 2018–2020 (Fi 2018:3)*

Statistiska centralbyrån (2017), *Om statistikbaserad uppföljning av Agenda 2030*

Ekonomistyrningsverket (2003), *Att styra med generella krav i staten*

Regeringskansliet (2004), *Från verksförordning till myndighetsförordning (SOU 2004:23)*

Regeringskansliet, *Att förändra vår värld: Agenda 2030 för hållbar utveckling*
Naturvårdsverket (2019), *Fördjupad utvärdering av miljömålen 2019 – Med förslag till regeringen från myndigheter i samverkan*, rapport 6895

Intervjuer- och referenspersoner

Annemay Ek, Miljömålsenheten, Naturvårdsverket

Marianne Förander, Executive Director, Real Estate & Sustainability Services, E&Y

Susanna Norberg, Agenda 2030-delegationen, Regeringskansliet

GD-forum (Annika Palo), Svenska Myndigheter för Hållbar Utveckling

Bilaga 1

Uppdrag till ESV: Analys av krav på hållbarhetsredovisning

Myndigheten ska jämföra och analysera de krav som ställs på statliga myndigheter att redovisa olika aspekter av hållbarhet, bl.a. avseende miljö, sociala förhållanden och personal, med de krav som ställs på en hållbarhetsrapport enligt årsredovisningslagen (1995:1554). Analysen ska avse både konsekvenserna av myndighetens verksamhet och de interna förhållandena inom myndigheten. Med krav på statliga myndigheter avses sådana som följer av föreskrifter, uppgifter och uppdrag. Jämförelsen får baseras på ett urval av myndigheter som är relevanta för uppdragets genomförande. Myndigheten ska även analysera vilka för- och nackdelar det finns med att införa ytterligare redovisningskrav av detta slag för statliga myndigheter. Om myndigheten bedömer att ytterligare krav bör införas ska den lämna förslag på hur dessa bör utformas och vilka myndigheter som bör omfattas av dem samt om vissa befintliga krav därmed skulle kunna tas bort. Uppdraget ska redovisas till regeringen (Finansdepartementet) senast den 1 mars 2019. Myndigheten ska löpande hålla Regeringskansliet (Finansdepartementet) informerat under arbetets gång. Uppdraget är ett led i regeringens genomförande av Agenda 2030 om en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling.

Bilaga 2

Årsredovisningslag (1995:1554)

Utdrag ur årsredovisningslagen 6 kap. 10-14 §§, förvaltningsberättelse m.m.

10 § Förvaltningsberättelsen för ett företag ska innehålla en hållbarhetsrapport om företaget uppfyller mer än ett av följande villkor:

1. medelantalet anställda i företaget har under vart och ett av de två senaste räkenskapsåren uppgått till mer än 250,
2. företagets redovisade balansomslutning har för vart och ett av de två senaste räkenskapsåren uppgått till mer än 175 miljoner kronor,
3. företagets redovisade nettoomsättning har för vart och ett av de två senaste räkenskapsåren uppgått till mer än 350 miljoner kronor.

Första stycket gäller inte ett företag som är dotterföretag om det och dess samtliga dotterföretag omfattas av en hållbarhetsrapport för koncernen.

Den som enligt andra stycket inte upprättar någon hållbarhetsrapport ska upplysa om detta i en not till årsredovisningen samt lämna uppgift om namn, organisations- eller personnummer och säte för det moderföretag som upprättar hållbarhetsrapporten för koncernen. *Lag (2016:947)*.

11 § I stället för att upprätta hållbarhetsrapporten som en del av förvaltningsberättelsen enligt 10 § får företaget välja att upprätta rapporten som en handling som är skild från årsredovisningen. Den ska överlämnas till företagets revisor inom samma tid som årsredovisningen.

Om företaget har valt att upprätta en hållbarhetsrapport enligt denna paragraf, ska detta anges i förvaltningsberättelsen. *Lag (2016:947)*.

12 § Hållbarhetsrapporten ska innehålla de hållbarhetsupplysningar som behövs för förståelsen av företagets utveckling, ställning och resultat och konsekvenserna av verksamheten, däribland upplysningar i frågor som rör miljö, sociala förhållanden, personal, respekt för mänskliga rättigheter och motverkande av korruption.

Rapporten ska ange

1. företagets affärsmodell,
2. den policy som företaget tillämpar i frågorna, inklusive de granskningsförfaranden som har genomförts,
3. resultatet av policyn,
4. de väsentliga risker som rör frågorna och är kopplade till företagets verksamhet inklusive, när det är relevant, företagets affärsförbindelser, produkter eller tjänster

- som sannolikt får negativa konsekvenser,
5. hur företaget hanterar riskerna, och
 6. centrala resultatindikatorer som är relevanta för verksamheten.

Rapporten ska även, när det är lämpligt, innehålla hänvisningar till och ytterligare förklaringar av de belopp som tas upp i årsredovisningen. Om särskilda riktlinjer har tillämpats vid upprättandet av rapporten, ska det anges vilka dessa riktlinjer är.

Om företaget inte tillämpar någon policy i en eller flera av frågorna i första stycket, ska skälen för detta tydligt anges. *Lag (2016:947)*.

13 § Upplysningar om förestående utveckling eller om frågor som är under förhandling behöver inte tas in i hållbarhetsrapporten om det bedöms att ett offentliggörande skulle skada företagets marknadsposition allvarligt och utelämnandet inte hindrar förståelsen av företagets utveckling, ställning eller resultat eller konsekvenserna av verksamheten. *Lag (2016:947)*.

14 § Om förvaltningsberättelsen innehåller en sådan uppgift som avses i 11 § andra stycket, ska företagets revisor i ett skriftligt, undertecknat yttrande uttala sig om huruvida en sådan rapport som avses där har upprättats eller inte.

Revisorns yttrande ska lämnas till företagets ledning inom samma tid som revisionsberättelsen och sedan fogas till hållbarhetsrapporten. *Lag (2016:947)*.

Bilaga 3

ESV:s urval av myndigheter

Myndighet	Departement	Anställda
Barnombudsmannen	Socialdepartementet	35
Elsäkerhetsverket	Miljö- och energidepartementet	55
Gentekniknämnden	Justitiedepartementet	4
Havs- och vattenmyndigheten	Miljö- och energidepartementet	283
Högskolan Väst	Utbildningsdepartementet	584
Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	Arbetsmarknadsdepartementet	69
Justitiekanslern	Justitiedepartementet	41
Kungliga hov- och slottsstaten*	Finansdepartementet	206
Lunds universitet	Utbildningsdepartementet	7391
Länsstyrelsen i Dalarnas län	Finansdepartementet	253
Länsstyrelsen i Hallands län	Finansdepartementet	187
Länsstyrelsen i Östergötlands län	Finansdepartementet	240
Migrationsverket	Justitiedepartementet	8562
Myndigheten för digital förvaltning	Finansdepartementet	
Nordiska Afrikainstitutet	Utrikesdepartementet	39
Rättsmedicinalverket	Justitiedepartementet	467
Sametinget	Kulturdepartementet	50
Statens jordbruksverk	Näringsdepartementet	1435
Statens medieråd	Kulturdepartementet	21
Vetenskapsrådet	Utbildningsdepartementet	213

* Enligt regleringsbrevet står hovet utanför den statliga förvaltningsorganisationen, men omfattas av flera krav i det ekonomiadministrativa regelverket⁹⁰. Vi beaktar därmed inte Kungliga hov- och slottsstaten i analysen på samma sätt som övriga myndigheter.

⁹⁰ Regeringsbeslut, Fi2017/04512/SFÖ, *Regleringsbrev för budgetåret 2018 avseende Kungliga hov- och slottsstaten*, Finansdepartementet, 2017-12-07

Bilaga 4

EU-kommissionens vägledning

Företagets affärsmodell

Beskrivning av företagets affärsmodell förväntas bidra med en översikt över hur företaget bedriver sin verksamhet och den logiska grunden för dess struktur. Det vill säga vad företaget gör, på vilket sätt och varför det gör det. I sin beskrivning kan företagen välja att inkludera upplysningar som företagsklimat, organisation och struktur, marknader där företaget är verksamt, mål och strategier samt tendenser och faktorer som kan påverka dess framtid. Viktigt att tänka på avseende affärsmodellen är att den ska vara objektiv och saklig.

Policy inklusive granskningsförfaranden

I företagets policy ska väsentlig information rapporteras som rör strategier med avseende på centrala icke-finansiella aspekter och huvudsakliga mål. Även hur företaget planerar att uppnå dessa mål och genomföra dessa planer bör rapporteras. I den information som rapporteras kan ett företag redogöra för sin lednings och styrelsens ansvarsområden och beslut, och hur resursfördelningen är kopplad till mål, riskhantering och avsedda resultat.

Företaget kan ha flera olika policy-dokument beroende på vad den avser; miljö, sociala frågor och mänskliga rättigheter.

Resultat av tillämpningen av policyn

Resultat av företagets policy bör anges på ett balanserat och rättvist sätt för att kunna ge investerare och andra intressenter en förståelse för företagets resultat. Analysen av företagets resultat bör innehålla relevanta resultatindikatorer som möjliggör uppföljning av resultaten och samtidigt öka jämförbarheten med andra företag och sektorer. Exempel på resultatindikatorer som kan användas är faktiska koldioxidutsläpp och planer för att minska dessa, användning av farliga kemikalier, mildrande effekter av tillämpade policyer.

Väsentliga risker och hur företaget hanterar dessa

Företaget bör informera om sina väsentliga risker och hur dessa risker hanteras och minskas. Riskerna kan röra företagets verksamhet, produkter eller tjänster, leveranskedja och affärsförbindelser eller andra aspekter. Informationen ska även visa väsentliga risker på kort, medellång och lång sikt.

Ett företag förväntas rapportera väsentlig information om väsentliga risker, oavsett om de härrör från företagets egna beslut eller åtgärder eller från yttre faktorer, och redogöra för de förfaranden som använts för att identifiera och bedöma sådana risker. Exempel på indikatorer som kan anges för riskområdet är exempelvis felaktiga produkter som kan påverka konsumentens säkerhet, policyer som införts för att ta itu med problemet och avhjälpande åtgärder för att tillgodose behoven hos konsumenter som redan påverkats av dessa produkter.

Centrala resultatindikatorer

För att förstå företagets utveckling, resultat, ställning och konsekvenserna av verksamheten bör centrala resultatindikatorer rapporteras. Företagen uppmanas att rapportera väsentliga centrala resultatindikatorer, såväl allmänna som sektorsspecifika. Att rapportera resultatindikatorer underlättar för användare av informationen genom att göra den annars kvantitativa information mätbar och mer jämförbar. Lämpliga beskrivningar som förklarar de centrala resultatindikatorerna bidrar till att göra den icke-finansiella rapporten lättare att förstå. Det är dock viktigt att de centrala resultatindikatorerna används konsekvent från en rapporteringsperiod till en annan för att ge tillförlitlig information om framsteg och tendenser.

ESV gör Sverige rikare

- Vi har kontroll på statens finanser, utvecklar ekonomistyrningen och granskar Sveriges EU-medel.
- Vi arbetar i nära samverkan med Regeringskansliet och myndigheterna.